

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• FOR RELIGION OG KULTUR •

76. ÅRGANG

24. OKTOBER 1964

A V I N N H O L D E T :

«VERDEN» OG VI - BESK KLOVN FRA RHINLANDET

- KONSILETS AVGJØRENDE MÅNED - FILM - BLIKK PÅ

TIDEN - UTLANDET

NR

20

NESTE NUMMER UTKOMMER 7. NOVEMBER 1964

AV KIRKENS LIV

Uken 25.—31. okt.

KRISTI KONGEFEST.

Evangelium: Joh. 18, 33—37.

Epistel: Kol. 1, 12—20.

Den måte vi feirer denne festdag på, blir en prøvesten på vår kristendom. Vi må nemlig gardere oss mot to ytterligheter som begge ville fordreie Kristi sanne kongedømme: Den ene henviser i den grad Kristi makt til en annen verden, at den blir uten betydning for vårt jordiske liv, den andre insisterer så på at all makt er blitt gitt Kristus i himmelen og på jorden, at den glemmer Guds rikes sanne natur. Messens tekster, den praktfulle prefasjon iberegnet, viser oss veien til en sann forståelse av Kristi kongeverdighet. Vår tids kirke er kalt til å frigjøre seg fra enhver «triumfalisme» og samtidig gjøre Guds krav over individene og samfunnet gjeldende med større profetisk kraft enn noensinne før i en sekularisert verden. Guds kjærlighet, åpenbart i Jesu Kristi evangelium, bør bli bestemmende for hele den verden den har skapt, og den blir det ved vårt tjenersinn.

MANDAG, TIRSDAG, TORS-DAG og FREDAG er ferieldager. Den messe som blir lest er søndagens messe (23. søndag etter Pinse).

Epistel: Filip. 3, 17—21; 4, 1—3.

Evangelium: Matt. 9, 18—26.

Apostelen minner oss om at vårt kristne liv alltid er truet. Vi er omgitt av fiender, og den største av dem er vår manglende kjærlighet og enighet. Har vi, som vi skal, vårt blikk rettet mot det evige liv, mot «himmelen», som er vårt sanne fedreland, da må de vanskeligheter vi møter forekomme oss små og overvinnelige.

Evangeliet beretter om to mirakler: en kvinne blir helbredet fordi hun har lagt en gripende tro for dagen («om jeg bare rører ved hans klær!») og Jairus' datter blir kalt tilbake til livet fordi hennes far har hatt tro nok til å tillegge Kristus større makt enn døden. Har vi selv noe av den samme tro?

ONSDAG: *Apostlene Simon og Judas.* Som ved hver apostelfest ber

vi Gud i prefasjonen om at han fremdeles må la de tolv utvalgte styre Kirken. De enestående nådegaver de fikk på jorden som Kirkens fundament er fortsatt komme oss til gode.

LØRDAG: *Jomfru Marias lørdagsmesse.*

Uken 1.—7. nov.

24. SØNDAG EFTER PINSE OG ALLEHELGENSFEST.

Epistel: Åpenb. 7, 2—12.

Evangelium: Matt. 5, 1—12.

Når søndagen viker for allehelgenfesten, er det slett ikke Kristus som viker for sine helgener, for de er intet uten Ham, og det er Han som feires, som den som seirer i sine helgener. Den store skare som Åpenbaringsteksten nevner, står foran kongsstolen og Lammet, og «faller ned på sitt ansikt». Og de saligprisninger som evangeliet forkynner, utgår fra den nye Moses, den nye pakts lovgiver, Vår Herre Jesus Kristus, Han som kan med rette si til alle sine helgener: Dere har ikke kalt dere selv, det er jeg som har kalt dere, som det også er jeg som har elsket dere først.

MANDAG: *Allesjelerdag.* Igår feiret vi Guds helgener, idag går vi i forbønn for våre avdøde. Det tilkommer ikke oss å trekke opp en grense mellom dem vi ber om forbønn og dem vi skjenker vår forbønn, men begge deler kreves av vårt kristne sinnelag. Gud kjenner sine.

TIRSDAG, TORS-DAG og FREDAG er ferieldager. Søndagens messe.

Epistel: Rom. 13, 8—10 (fra 4. søndag etter Åpenbaringsfesten).
Evangelium: Matt. 8, 23—27 (som for epistelen).

Påske var tidlig i år. Vi bruker nå de tekster som ikke fant plass før Septuagesima. Paulus minner oss om kjærlighetens sentrale betydning som lovens oppfyllelse, og evangeliet styrker vår tro på Kristus, som til og med vindene og sjøen adlyder.

ONSDAG: *Karl Borromeus,* erkebiskop av Milano († 1584).

LØRDAG: *Jomfru Marias lørdagsmesse.*

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER	Stille messe	Høy-messe
OSLO: <i>St. Olavs kirke,</i> Akersveien 5. Biskopen og prestegården 42 52 87. Sogneprestkontoret 41 41 61	7.00 9.00 9.45	11.00 — Eng.
<i>St. Hallvard kirke,</i> Fransiskanerne, Urtegt. 29, tlf. 68 08 68	8.30 19.00	11.00 —
<i>St. Dominikus kirke,</i> Dominikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71	8.15 9.00 11.30	10.00 — —
<i>Vår Frue Villas kapell,</i> Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	8.30	—
<i>Grefsen kapell,</i> Glads vei 23, tlf. 212355	9.30	—
<i>Lunden kapell,</i> Trondheimsveien 309, tlf. 21 25 87	—	9.00
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke,</i> Tyholmen, tlf. 22 209	8.00	11.00
BERGEN: <i>St. Pauls kirke,</i> Christies gt. 16, tlf. 15 410	8.00 9.00	10.30 —
<i>Vår Frue kirke,</i> Helleveien, tlf. 56 245	9.30 19.00	— —
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke,</i> Cappellensgt. 1, tlf. 83 20 19	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke,</i> Kongens gt. 9, tlf. 11 438	8.30	10.45
HALDEN: <i>St. Peters kirke,</i> Kristian V's pl. 1, tlf. 1168	8.00	10.45
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke</i> Torvgt. 113, tlf. 23 751	8.30	11.00
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke,</i> Haralds gt. 21, tlf. 3195	8.30	11.00
HØNEFOSS: <i>St. Theresia kirke,</i> Vesterngt. 5, tlf. 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND S.: <i>St. Ansgar kirke,</i> Kirkegt. 3, tlf. 24 225	8.00	10.30
LILLEHAMMER: <i>Mariakapellet,</i> Weidemannsgt. 3, tlf. 52 550	—	10.00
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke,</i> Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85	8.30	11.15
MOSS: <i>St. Mikael's kapell,</i> Ryggeveien 24, tlf. 3388	—	11.00
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke,</i> Sverres gt. 26, tlf. 50 793	7.45	10.45
SARPSBORG: <i>St. Olavs kapell</i> (hver 14. dag) O. Haraldssonsgt. 49, tlf. 53 765	18.30	—
STABEKK: <i>Maria kirke,</i> Nyeveien 17, tlf. 53 77 35	8.30	10.45
STAVANGER: <i>St. Svitthun kirke,</i> Dronningensgt. 8, tlf. 25 534	8.00	10.30
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke,</i> Sandefjordgt. 1, tlf. 11 969	8.00	10.45
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke,</i> Prinsensgt. 2a2. Biskopen og prestegården tlf. 21 214	8.45 19.00	11.00 —
<i>St. Elisabeth hospital,</i> Ila, tlf. 21 671	6.15	—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteins kirke</i> Flintegt. 5, tlf. 2779	8.00	11.00
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke og</i> <i>St. Eysteins sykehjem,</i> Jernbanegt. 29	8.30	11.00
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke,</i> Parkveien 23, tlf. 1100	8.30	11.00
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke,</i> Nørvesund, tlf. 7558	8.30	11.00
TROMSØ: <i>Vår Frue kirke,</i> Storgt. 94. Biskopen og prestegården, tlf. 3604	8.15	10.30
<i>St. Elisabeth hospital,</i> Mellomveien 15, tlf. 2101	6.20	—
BODØ: <i>St. Eystein kirke,</i> Hernesveien 22, tlf. 21 783	8.15	10.30
HAMMERFEST: <i>St. Mikael kirke,</i> Salsgt. 52, tlf. 1447 (1. VII—31.VIII)	19.00 8.00	10.30 10.30
(<i>St. Elisabeth institutt,</i> tlf. 1392)		
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke,</i> Skolegt. 4, tlf. 1205	8.00	10.30

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Redaksjon: Hallvard Rieber-Mohn (ansvarshavende) og Åge Rønning.

Redaksjonens adresse: Neuberghagen 15, Oslo 3.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo.

Kontortid: 9—16. Lørdag: 9—14. - Tlf. 42 31 70.

Boligtelefoner: Redaksjonen 55 07 71.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 20 pr. år - Kr. 10 pr. ½ år. Utlandet kr. 24.

Annonser: 10 dager før utg.dagen (se nederst på omslagssiden). 24 nummer årlig. - Postgiro 153 21.

„VERDEN” OG VI

En «Mor til fem» har sendt et forarget leserbrev til vår største dagsavis og besværet seg over et stykke i Fjernsynsteatret og over den ledelse som har latt det passere — det er ett eksempel blant hundrer på en ny situasjon, skapt av et nytt masse-medium: Ens hjem er ikke lenger ens festning. Det angjeldende drama var forøvrig fremragende spilt og ypperlig iscenesatt. Men det glimret også ved en behandling av kjærligheten mellom mann og kvinne som nødvendigvis måtte utfordre også svært mange egentlig fornuftige og usnerpete menneskers blufferdighet og moral.

Problemet har bare én løsning, særlig i en befolkning med et så bredt register av livsmønstre, tradisjoner og livsoppfatninger som vår norske. En kringkastings fagmann som Sigurd Lunde, NRK's sjefmedarbeider for religiøse programmer, sammenfattet det nylig i et intervju: *Skru av!*

Når den første forslukne holdningen til TV er over, får en bruke sin erfaring og sitt vett, og sortere programmene overensstemmende med sine begreper både om kunstnerisk verdi og menneskelig og moralsk kvalitet. Mer innviklet er det ikke — umiddelbart. Men problemet har ikke minst for det personlige overbeviste kristne menneske, mer langsiktige perspektiver. Og de fortjener en smule mer inngående ettertanke.

«Verden» har alltid vært verdslig — i Evangeliets betydning er den Guds Rikes motpol. Den kristnes subtile kall i tilværelsen er helhjertet å gå inn i alt det ved verden omkring oss som er en — noen ganger stor- slagen og besettende — konsekvens av Guds skaperkraft, samtidig som han må avvise det ved verden (Evangeliets «Verden») som står Guds kjærlighet og sannhet i mot. Ikke underlig om verdensflukten, under mange former fra eremittisme og klosterliv til puritanisme og pietistisk isolasjonisme, har fortonet seg som en nærliggende løsning. Men den er ikke desto mindre, massivt anvendt på hele troens folk, ofte nettopp en flukt — en svipt som i seg selv bærer troens dementi. At den kristne skal være i verden uten å være av verden er nemlig ikke en innbydelse til å deserte, til manglende engasjement. Å tro er å være verdens salt — menneskehetens åndelige ferment. Hverken salt eller surdeig virker så lenge det er lagret. De myndigste ord i Evangeliet lyder: «Gå ut —!»

«Verden» er idag hva den alltid har vært. Og dog —! Vår tid har satt sitt særpreg på den — ulikt alle andre tiders. Den vet seg dømt, mislykket og truet som aldri før, midt i sine svimlende videnskapelige og tekniske triumfer og på tross av de fantastiske fremtids- vyer som åpner seg for den. Den gamle vismannen *Mauriac* har skildret den som «verden uten nåden» — en annen klarsynt tidskritiker, sveitseren *Max Picard*, har i en merkelig bok beskrevet dens vesen og grunntendenser som «en flukt fra Gud». Dens uttrykksmuligheter er tall- rikere og mektigere enn noensinne — «verden» har idag et uimotståelig grep på vår oppmerksomhet, med film, TV, radio, presse, reklame, kunst, teater, litteratur innsiktet på et massepublikum. Ingen kan egentlig lenger unndra seg. Også entrédøren til hjemmet og familien er forlengst sprengt. Og samtidig med veksten i menneskelig- het og virkelighetsforståelse påtvinger verden oss sine slagger og sin elendighet. Ingen som følger Vestens kul- turliv med et minimum av oppmerksomhet kan unngå å merke seg en stadig mer drastisk, hypnotisert og ofte betent interesse for menneskenaturens hittil utforskede bunnfall, perversiteter og destruktive muligheter — bare sjelden blandet med barmhjertighet.

Det hellige, det rene, det edle og forfinede i menneske- sinnet — tåler det denne stadige overrislingen av søle? Er en masseforsimpling mulig, og står vi midt i den? Kristne mennesker, og først blant dem: Folk med ansvar for andres sinn, som foreldre og oppdragere, pu-

(Forts. n. side)

Et nytt slektledd vokser opp. Det kan ikke «beskyttes» mot Verden. Men det kan og må overbevises om troens overskudd og kristenlivets adelsskap.

ÅGE
RØNNING:

BESK KLOVN

HEINRICH BÖLL

Humor og tragedie, spott og vemod, har alltid møttes i klovnenes sorgmuntre skikkelser. Heinrich Böll har valgt et tidløst symbol.

Hovedpersonen i Heinrich Böll's nye roman, Hans Schnier, er klovn — en dyp tragisk klovn, hvis kunster og sprell er svøpt i et poetisk vemod. Bak masken blir kjærligheten i hans liv knust — av medmennesker og et samfunn som ganske visst «følger reglene», de uforanderlige, men som samtidig ofte forråder sannheten og kjærligheten. Og i den enkle fortellingen om en mann som mister sitt livsinnhold og går til grunne, overfor mennesker som har retten, velanstendigheten og religionen på sin side, får Böll sagt oss noe farlig nærgående og vekkende om troens vrengebilde.

Alle de som har hatt sine tvil om at den katolske kirke vel ikke bare består av slike personligheter som pave Johannes, Alec Guinness og Gary Cooper (sammenstillingen er Böll's egen!) leser i høst, antagelig med litt skadefryd, hans raspende, stikkende klovnehistorie¹. Som i de gamle ridderborger står narren like bak

¹) Heinrich Böll: «Som en klovn ser det». Roman. Oversatt av Morten Ringard. Gyldendal. Oslo 1964. 213 s. En fin og klok vurdering av romanen er magister Finn Jor's kronikk «Klovnenes klarsyn» i «Aftenposten» (morgennr.) 8. oktober i år. Böll's tidligere forfatterskap har vært omtalt i «St. Olav» nr. 2, 1962.

blisister, kirkeledere, politikere, er nødt til bekymret å stille seg disse spørsmålene — og søke et svar.

Vi kan ikke skjønne at de har noen annen vei å gå enn denne ene: Et positivt, gjennomtenkt og tillitsfullt program for kristenlivet i en etterhvert hedensk sivilisasjon; et program innarbeidet med kjærlighet og tillit i den kristne oppdragelse, den kristne forkynnelse, den kristne livsstil, med det 20. århundres virkelighet og vilkår klart for øyet. Den direkte og indirekte «sensur»s tid er forbi — vi bør ikke savne den, Den kristelige livsangst og derav følgende utmeldelse av det menneskelige fellesskap for-

høysetet og hvisker eller brøler sine vittigheter og små sannheter. Og nå som dengang kan det av og til være sunt for den mektige borgherre å lytte til klovnenes ord og bjellenes klirren. Men nå, som dengang, er der også noen som blir forarget — og noen feiltolker narrens rolle.

Den tildels pågående kritikken fra katolske intellektuelle i Vest-Tyskland, som også kommer til orde i denne romanen, har sin bakgrunn. Bitterheten i anklagene og den første irriterte reaksjon fra biskopene var også krisesyntomer. Kirkens langvarige troløvelse med CDU (kristelig-demokratene) i politikken, det årelange oppgjør om Hitler-tiden og marerittet med «Bøffelens sakrament» (Böll's symbol for nazismen), samt øyensynlig en sterk følelse av at det siste ord ikke kan være sagt når det gjelder både de blandede ekteskap og selve seksualmoralen, ligger som uro-momenter i tysk katolisisme. Også her merkes den «å-jourføring» som den gode pave Johannes innledet, en nødvendig og ikke alltid like behagelig å-jourføring.

Når det gjelder Böll: Man har ikke forstått den egentlige mening med kritikken og klovnenes dype sorg, hvis man ikke også innser at Böll er en trofast Kirkens sønn — en posisjon som for mange ikke-katolikker (og noen katolikker!) høres merkelig ut. Men vi har hans egne klare ord for det, han er en av Kirkens strengeste kritikere i øyeblikket, men samtidig et menneske som lever sitt liv i Kirken og føler seg bundet til den. En svensk journalist skrev nylig: «Böll kritiserer Kirken fordi han tar den så alvorlig».

Det er ingen lett stilling denne forfatteren fra Rhinlandet har, som refser og sannsiger. Igjen, forstå ham rett. Han gjennomskuer og avskyr den skinnhelligheten han synes han møter hos mange med-katolikker. Han er uenig med mange Kirkens menn i politiske konstallasjoner, forsvarsspørsmål, spørsmål om kjærlighetslivet osv. Samtidig innrømmer han at Kirken og dens hellige sakramenter er hans eneste hjem.

Derfor skriver han, som han uttalte nylig, «aldri om annet enn kjærlighet og religion».

I Bölls bøker er der fromme mennesker som synder, I gjør bot, tenner lys i en kirke, ber til Guds hellige mor, opplever et fellesskap, i bønn, i ekteskapet, mennesker som ber «for å trøste Gud», soldater som ber uavbrutt, mens de spiller kort. Samtidig har han hånet representanter for det katolske presteskaper og offentlig protestert

toner seg — med rette — som en skjev og forfeilet holdning, for dem som ennå ikke deler kristentroen, og ofte bevisst eller ubevisst savner og søker den.

Tilbake blir det kristne overskudd — Evangeliets åndskraft. Den må så menn begynne med å overvinne livsangsten i mange av våre egne. Det som er fullbragt i Kristus er dessverre ofte ikke engang begynt i oss selv. Evangeliet er nemlig ikke bare gammelt. Det er ydmykende og løfterikt nytt. Der ligger vårt håp for fremtiden.

HRM.

FRA RHINLANDET

— DEN KATOLSKE DEBATT I TYSKLAND

mot Kirkens stilling i forsvarsspørsmålet, mot dens svik mot fattigdomsidealet, dens flukt fra det sosiale ansvar, ja mot hvert kompromiss. I «Brev til en ung katolikk» i 1958 gikk han hardt til felts mot Kirkens sjelesorg for soldater, ikke forandret siden 1938. Han sier videre: «Det har vært Kirkens sykdom i flere hundre år at det settes likhetstegn mellom moral og seksualmoral.» Enda sterkere opponerer han mot den tyske katolisismes innblanding i det økonomiske og politiske miljø: «Miljøkatolisisme». Han anklager Kirken for å glemme, fortrenge, for å «arrangere seg». Han sier at den av og til ter seg som en opportunist. Og likevel kan man høre avsnitt av «Ansichten eines Clowns» bli sitert fra prekestolen i Bonns katedral, og man kan lese lange og forståelsesfulle anmeldelser av boken av kloke jesuittpatere. For Kirkens menn, med alle deres feil, tar også Böll alvorlig. For begge parter er debatten blodig alvor, enten de når frem til enighet eller ikke. «Gud er kjærlighet, men aldri uten de hellige sakramenter», sier Böll igjen.

«INGEN MÅLESTOKK»

«Religiøs og radikal, er det ikke vanskelig å forene disse to tingene, ihvertfall?», ble Böll nylig spurt.

I en videre sammenheng er nederlagets ruinfylte Tyskland grobunnen for Bölls dypt sannferdige diktning. Gunnel Vallquist sier det slik: «Han er en tysker som nekter å glemme, som nekter å tale om noe annet, nekter å komme med unnskyldninger. Igjen og igjen, i bok etter bok prøver han samfunnet, gruppene, individene etter denne målestokk. Han har aldri latt seg beruse av «det tyske underet», aldri betraktet varedeklarasjonen «demokratisk» som solid».

Han svarte: Det jeg gjør som kunstner og det jeg gjør som kristen er to ting. Kirken kan ikke hjelpe meg i mitt kunstneriske og skapende arbeide. Kirken har ikke noe instrument til å bedømme kunst med. Man har sett mange eksempler på hvor hjelpeløs vår katolske sensur er.

— Betrakter De Dem som en kristen forfatter?

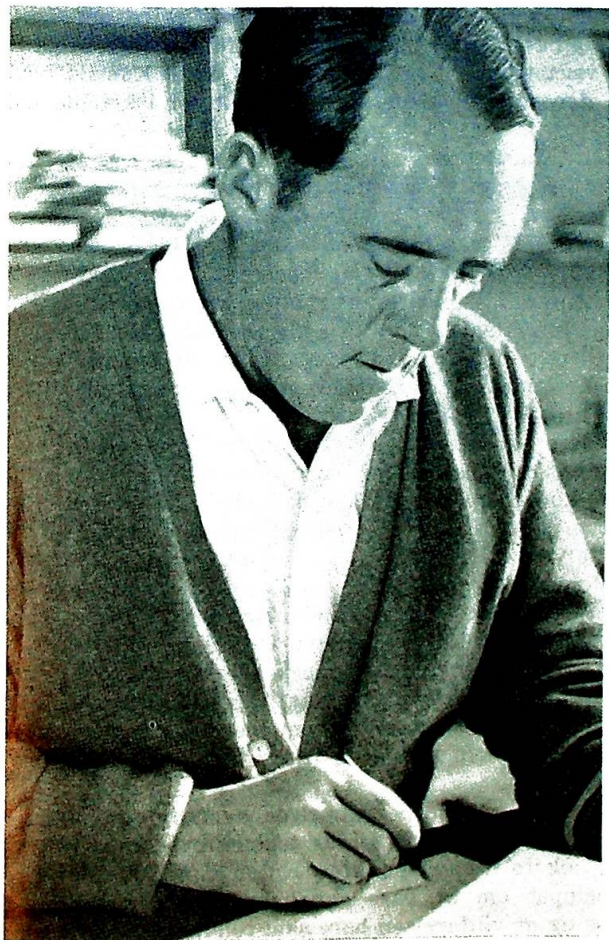
— Hva er en kristen forfatter? Både Kafka, Faulkner og Bernanos, ja, Camus er kristne forfattere, den som ikke ser det er blind. Men den kristne kritikken har ingen målestokk. Den ateistiske litteraturkritikk må heller ikke innbille seg at den kan avgjøre hva som er kristent eller ikke i kunsten.

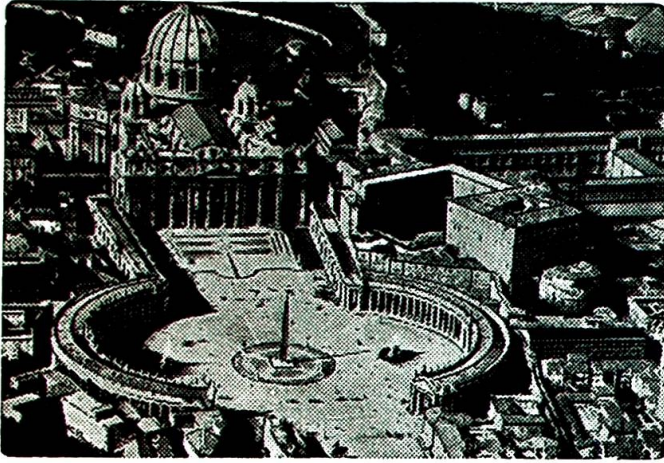
— Dette at man kaller Dem en katolsk forfatter da?

— Et religionssamfunn er ingen fagforening. Det er jo ikke spørsmål om vaskepulver, eller stål. Jeg betaler skatt til den katolske kirke. Resten kan bare min skriftefar uttale seg noe om.

Alt denne mannen skriver handler om kjærlighet og religion. Selv sier han at kritikerne taler en masse om religionen, men nesten aldri om kjærligheten. Men kjærligheten er hans hovedtema, all hans kritikk er kritikk mot kjærlighetsløse mennesker. Han har antipati mot streberne, de fremgangsrike, dyktige mennene, de driftige kvinnene. Det er mennesker han hudfletter med sin satire. Men andre kvinner spiller en hovedrolle i hans bøker, det er kvinner som ofte er uselvstendige og avhengige av den mannen de elsker, men også utpreget kontemplative i sin

(Forts. s. 320)

Vatikan-konsilets høstsesjon preges av hardt arbeide og konkrete, vidtrekkende avgjørelser. For første gang siden Konsilet ble kalt sammen, aner man kanskje nå omrisset av dette aggiornamento — og den røde, fine tråd gjennom disse tre møteperiodene fra liturgi — vedtaket om latinen og de nasjonale sprog, til de siste ukers store beslutninger. De siste rapporter «St. Olav» har mottatt fra vår korrespondent i Roma, dr. Hermann Seiler SJ. og fra en rekke andre kilder inneholder gode nyheter: den innledende drakamp og orientering er endelig avgjort, det er ikke tvil lenger om at dette er et reform-konsil som i avstemninger med oppsiktsvekkende store flertall har bekreftet og understreket biskopenes posisjon i den katolske kirke og arbeidet seg frem mot en banebrytende stillingtagen i spørsmålet om det enkelte menneskes religiøse frihet og rett.

Ingen aner i øyeblikket om det blir en fjerde sesjon engang i 1965, det eneste man merker er at konsilfedrene arbeider under høytrykk, den elektroniske hjerne som skal gjengi voteringene holder såvidt følge, sies det spøkefullt. Det er et tempo ved dette høstmøtet i Rom som gjør enkelte engstelige og får journalister til å hviske noe om «den annen Vatikan-olympiade». Men det som foregår, er ifølge en så erfaren britisk pressemann som Desmond Fischer, at Konsilet nesten umerkelig har passert toppen i disse travle arbeidsukene.

Og resultatet er dette: den store avgjørelse om pavens primat på det første Vatikan-konsil i 1870 er forklart og utdypet på en måte som kan gjøre det lettere for både de ortodokse og de protestantiske kristne i enhetsarbeidet. Pavens primat står urokket, men som den første i apostelkollegiet. Før het det: Peter og apostlene — nå heter det: Peter og de andre apostlene. Allerede snakkes det om at dette vil bli stående som kjernen i dette konsil — biskopenes kollegialitet. Og det synlige uttrykk for dette prinsipp blir antagelig et senat av biskoper fra hele verden, sittende i Rom som pavens medarbeidere.

Dette og de kommende vedtak om statsmakten og den religiøse frihet, de verdensomspennende resultater allerede av liturgivedtaket, gjenopprettelsen av diakonatet osv. viser at Konsilet, til tross for vanskeligheter, skuffelser og svakheter, virkelig har gått den veien den gode pave Johannes pekte ut for det. Den veien som millioner på millioner av mennesker også har håpet og ventet på at Konsilet ville gå.

KONSILETS

KONKRETE

Pave Paul VI sa da biskopene kom sammen igjen i høst at han anså ett enkelt sentralt punkt for Konsilets viktigste oppgave, en nærmere presisering av biskopenes kollektive ansvar for Kirken. Et ansvar de har sammen med biskopen av Rom, paven, som er kollegiets formann. Den ensidige betoning av pavens monarkiske stilling og den romerske kuries overordnede stilling i forhold til de lokale biskopers skulle avløses av en mer avbalansert oppfatning av Kirkens styreform med vekten lagt på bispekollegiet og dets leder, paven. Kurien, sentraladministrasjonen, blir utelukkende et eksekutivt organ. Det er i denne forbindelse interessant å legge merke til at det i det forrige århundre var biskoper som gikk inn for en konsiluttalelse om pavens primat, i det 20. århundre er det paven selv som ønsker biskopenes stilling definert og deres lokale og universelle medansvar avgjort av Konsilet.

«Nå er tiden kommet, historiens urskive viser det, da Kirken må besinne seg på sitt vesen,» sa paven. «Pavens sentrale stilling i Kirken forringer ikke de øvrige biskopers stilling, men tvert imot styrker den. Biskopene har bruk for paven, og paven har bruk for biskopene.»

EN STOR MAJORITET

Med overveldende majoritet ofte har kirkefedrene i de uker som siden har gått vedtatt selve det viktige prinsipp for dette. Mange observatører mener at de her har vært vidne til behandlingen av dette Konsils hovedsak, den som vil gi de største resultater i årtiene fremover.

Men Konsilet slo seg ikke til ro her. Dr. Hermann Seiler SJ. beretter fra Rom i en spesialartikkel for «St. Olav»:

Den første tekst om religionsfriheten ble forelagt Konsilet allerede under den annen sesjon, i november 1963. Teksten kom ikke så langt som til prøvevotering engang, saken ble utsatt. Men det ble en utsettelse som bare har vært til fordel for dokumentet, en ny tekst er modnet i mellomtiden og inneholder nå betydningsfulle forbedringer.

Videre er dokumentet vedlagt som en forklaring og som første bilag til schemaet om økumenikken. Dette er et kompromiss, men ikke et uheldig kompromiss, mellom to syn. Noen av konsilfedrene ville at dokumentet skulle være første kapitel i selve schemaet, andre ønsket at dokumentet helt skulle skilles fra utkastet om økumenikk. Diskusjonen i konsilaulaen ble likevel stort sett overraskende positiv. Kardinal Ottavianis kritikk av teksten var måteholden og innskrenket seg til detaljer. Av og til forekom en mer radikal avvisning, men de fleste kritiske innlegg dreiet seg om mer eller mindre inngripende forbedringer og endringsforslag til den foreliggende tekst.

Når det gjelder begrunnelsen av religionsfriheten, så sto man ved redigeringen av teksten overfor et valg mellom nok to utgangspunkter. Enten kunne man gå ut fra prinsippet om at bare sannheten har eksistensberettigelse og at villfarelsen bare skal tolereres, altså at staten

AVGJØRENDE MÅNED

PREKKENDE BESLUTNINGER EFTER TRAVLÉ UKER

for fredens bevarelse og for alles beste har plikt til å respektere «forvillede samvittigheter». Dette skulle være den borgerlige toleranse.

Eller: man kunne gå ut fra dette at mennesket er kalt til å tjene Gud etter sin egen samvittighet. Naturligvis er mennesket avhengig av Gud, samvittighetsfrihet innebærer ikke menneskets radikale autonomi i forhold til Skaperen. Men menneskets svar til Gud må ikke tvinges frem av noen menneskelig instans. Da vil nemlig svaret være meningsløst.

Den religionsfrihet er en fundamental menneskelig rettighet. Og den eies ikke bare av individer, men også av religiøse samfunn og kirker og den gjelder ikke bare den religiøses tros praksis og bekjennelse, men også utbredelsen av denne tro. Det vil si, hvis det skjer uten såkalt proselytmakeri.

EN LANG MODNINGSPROSESS

Uten nølen ble det siste alternativ valgt som grunnlag for teksten, det kommer til uttrykk allerede i tittelen: «Om religionsfrihet, dvs. om individenes og fellesskape- nes frihet i religiøse spørsmål.» Her er man vidne til et virkelig gjennombrudd. Det var uunngåelig på noen oppfattet denne motivering som «for ny» og «for lite moden». Men stort sett ser det ut til at valget er akseptert og at det preger det videre arbeid. Og i debatten har det kommet frem verdifulle bidrag bl. a. fra biskop Colombo som i Rom regnes for å være pavens personlige teologiske rådgiver. Han fremholdt at letingen etter sannhet bare kan modnes til virkelig sann overbevisning i dialog. Som

Menneskets frihet og menneskets ansvar blir forsvart av Konsilets store flertall. Det er en beslutning som er tatt i «tidens fylde». Etter to verdenskriger og årtier med angst, ensomhet og nød for millioner av mennesker, kan vi bedre se og forstå hva det enkelte menneske betyr i fellesskapet. Uten å slå noe av på sannhetskravet, gir Kirken en rimelig og høyst nødvendig håndrekning til det menneske som nok tar feil ofte og går vill i sine tanker — men som likevel har båret og bærer ansvar og vanskeligheter med verdighet.

KURIEN UNDER KRITIKK

Ved en oppsiktsvekkende gestus har en gruppe på 16 kardinaler (listen omfatter de mest markante navn i «reformpartiet») henvendt seg direkte til pave Paul og *cum magno dolore* («med stor smerte») påpekt at kretser i Vatikanets administrasjon har sinket og motvirket i alvorlig grad bestemmelser som er fattet av konsilets flertall, og har på forskjellig vis gått til skritt som er i strid med den fremherskende reformvilje i verdens-episkopatet.

Efter hva det godt informerte franske bladet «Le Monde» kan meddele (offisielle katolske kilder foreligger ennå ikke når «St. Olav» går i trykken) har pave Paul viet denne appell til ham selv, som «hevet over alle manøvrer som forhindrer konsilets verk», den største oppmerksomhet. Det forlyder i Roma at Paul VI har mottatt en av hoved-undertegnerne, erkebiskopen av Köln, kardinal Josef Frings til en lengere samtale, og bestemt har grepet inn og stoppet enkelte geistlige byråkraters forsøk på å avsvække konsilets avgjorte standpunkter særlig i spørsmålet om religionsfriheten og forholdet til Israels folk. Den økumenisk innstilte kardinal Augustin Bea's autoritet i fremleggelsen av disse saker er tydeligvis blitt bekreftet — i overensstemmelse med ønsket til et klart flertall av konsilfedrene.

Nødvendigheten av denne inngripen har aktualisert problemet om både en reform og internasjonalisering av regjeringstiljøet omkring paven — muligens også om dannelsen av et «senat» biskoper fra verdenskirken som permanent deltar i Kirkens styre. . .

et ledd i dette inngår også retten til å fremlegge egne tanker.

Statens oppgave er på et klokt sett å sikre praktiseringen av religionsfriheten i samfunnet, men det er en oppgave som innskrenker seg til å beskytte og muliggjøre den praktiske adgang til utøvelsen av denne frihet. Derimot er staten inkompetent til å dømme om sannheten eller villfarelsen i noen religion. Ennå mindre har staten noen rett til å undertrykke eller forfølge religionen.

Det siste punkt gjelder både det enkelte individ og de religiøse samfunns rett til å utbre sin egen religion. Dette er et spørsmål som er uløst i Spania også etter at de nye bestemmelser om protestantenes stilling er trådt i kraft. Konsilets nye utkast om religionsfrihet ser ut til å slå inn på den eneste mulige veien til en prinsipiell løsning. Dokumentet sier at hver religion har rett til alvorlig og redelig å forkynne sitt budskap. Heller ikke en stat med katolsk majoritet som Spania kan innskrenke denne rett for som allerede nevnt er staten inkompetent til å gripe inn på det religiøse området.

I teksten forekommer dog en viktig tilføyelse, det skilles på den ene siden mellom en riktig forkynnelse av troen og et sekterisk proselytmakeri som anvender illojale og uhederlige midler for å nå sitt mål.

Forkynnelsen av Kristi evangelium består ikke i å dra medlemmer fra andre religiøse samfunn, men i å oppmuntre hverandre i Herrens tjeneste.

Det er de viktigste punkter i teksten om religionsfrihet, og de er frukter av en lang modningsprosess i den katolske kirke. Den siste etappe ble fremfor alt for-

«MARNIE» EN NY HITCHCOCK

Den svensk-fødte «Tippi» Hedren som Marnie, i Hitchcocks nye film.

Den unge elegante enkefruen («Tippi» Hedren) er en fremragende og sjarmerende sekretær. Hun har bare én vesentlig feil: Hun opererer med fire navn, tre hårfarver og ender uvegerlig med å forsvinne sporløst med kassabeholdningen. Femte gang virker ikke tricket, direktør Mark Rutland (*Sean Connery*) griper henne på fersk gjerning. I stedet for å overgi henne til politiet, gifter han seg med henne. Og selvfølgelig er damen for sjarmerende til å være ansvarlig for alt det gale hun steller til: Her må det ligge noe «psykisk» under. Det gjør det da også, og mester-regissøren *Alfred Hitchcock* — skrekfilmenes konge — er sannelig mann for å få det frem: Ved filmens slutt har vi fått innblikk i det store sjokket i barndommen som gjorde Marnie mannvond og kriminell. Det er pop-psykologi, men det er spennende. Og som i alle Hitchcocks filmer er der en ør-bitte-liten scene der han selv tripper

forbi kameraet som statist — en trinn skikkelse med pløset ansikt og et blikk på oss, seerne, som er omtrent så følsomt som en dyppvannsfisks.

Denne mannen vet endel om *angsten* i mennesker, og han er en mester i å fastholde og gjengi de bilder som menneskers mareritt er bygget opp av. Hans syn på menneskene er heller kjølig — *Odd Eidem* har i et berømt intervju (i samlingen «Sett fra Sirius») skildret ham i helfigur på en ganske ufor-glemmelig måte.

«Marnie» hører neppe til hans største filmer — det rekkes fremdeles til en ganske fengslende filmopplevelse. Og fremfor alt har Hitchcock gledeligvis nå rygget baklengs ut av en blind-gate i sin produksjon som begynte å virke kvelende: Filmer som «Psycho» og «Fuglene» hadde en nokså betent form for effekt. I «Marnie» virker ikke Hitchcock syk — bare spennende på en intelligent og underholdende måte.

X.

KATOLSK FORUM

arrangerer sin siste foredragsaft-ten i høstsesongen *tirsdag 27. oktober* (dvs. førstkommande) kl. 20, da emnet er «PAUL CLAUDELS «NÅR DAGEN SNUR» — ET DRAMA OM MENNESKERS KJÆRLIGHET» — ved pater H. Rieber-Mohn.

Teaterstykket står på Oslo Nye Teaters spilleplan denne sesong, med Liv Strømsted og Espen Skjønberg i ledende roller.

FRK. MARIE RASMUSSEN

som i en årrekke var en høyt fortjent og uegennyttig medarbeider i «St. Olav»s ekspedisjon, feirer 25. oktober sin 80 års dag. Vi gratulerer.

beredt gjennom Johannes XXIII's encyklika *Pacem in Terris*. Diskusjoner på Konsilet har på et merkelig sett fastholdt og utdypet disse punkter og det er neppe tvil om at teksten, med de forbedringer som vil komme under debatten, vil bli vedtatt i den kommende votering.

FORHOLDET TIL JØDENE

Et annet viktig punkt er teksten om jødene og de ikke-kristne. Forhistorien har tildels vært stormfull, preget av de politiske vanskeligheter i Nære Østen osv. Både biskoper fra land med muhammedansk majoritet og biskoper fra buddhistiske og hinduiske land hadde spesielle ønsker og forslag, og teksten i dokumentet måtte omarbeides siste vinter. Teksten ble samtidig forkortet. Både den nye, knappere form og andre ting har møtt kritikk. For det første påpekes det at påstanden om at det jødiske folk er Guds mordere ikke uttrykkelig brennmerkes som uriktig. Riktignok er det et faktum at Jesus Kristus ble dømt til døden av Det høye råd. Men derfor kan man ikke påstå at Rådet forsto at det var Guds Sønn som ble dømt. Ikke kan datidens jøder heller samlet lastes for Kristi død, og ennå mindre kan man tale om noen

skyld hos jødene idag. I et innlegg om dette ba for eks. kardinal Bea om et klart og entydig sprog fra Konsilet.

Den andre innvendingen kan sammenfattes i stikkordet proselytmakeri. Et bibelsitat i teksten var oppfattet dit hen utenfor Konsilet at ønsket om å omvende jødene skulle være hovedgrunnen for at de ble behandlet i utkastet om økumenikken. I Konsilaulaen nå klargjorde imidlertid talerne fullstendig at det fremfor alt dreiet seg om de kristnes kjærlighet til det jødiske folk og om en bot for århundres urett som også kristne har begått mot jødene. Og endelig at det dreiet seg om et håp om at dette utvalgte folk engang skal nå frem til kunnskap om Kristus.

Det var en stor glede å lytte til forhandlingene om denne teksten, skriver dr. Seiler fra Rom. Gang på gang hørtes i Konsilets aula at biskopene med kraft og myndighet fremfor hele verden fremholdt at det gjaldt å rive ned murer av gamle fordommer, og at det også virkelig dreiet seg om et sentralt spørsmål for Kirken.

Det hersker ingen tvil om at det også i dette spørsmål de siste ukene har skjedd et gjennombrudd i Konsilets streven etter «aggiornamento».

BLIKK på TIDEN

NYTT KIRKEBILDE

■ I det drypp av byrå-meldinger fra Vatikan-konsilet som — sjelden i annet enn notisform — overrisler vår dags-presse, finner en mye rart. Det større overblikk og de lengre perspektivers forståelse av den kristne kirke på verdensplanet er sjelden vare — dessverre også i den erklært kristelige blant Oslo-avisene. Vi har tidligere nevnt en unntagelse — et aktuelt eksempel får oss til å gjenta komplimenten: «Morgenposten».

I en leder (8. oktober) som, om ikke våre antenner gir falske signaler, stammer fra redaktør Per Voksø's utmerkede penn, anstiller avisen noen meget veltrufne og kompetente betraktninger om det «nye kirkebilde» som er i ferd med å bli til. Avisen peker på de sterke enhetstendenser i både den protestantiske og katolske verden, på bakgrunn av kulturelle og politiske splittelser og spenninger som i dag bare styrker bevisstheten om et dypt åndelig fellesskap hos verdens kristne. Dette er utvilsomt prosessen:

«Det man i virkeligheten ser, er et nytt kirkebilde. Tidligere var kirkene i Europa nært forbundet med staten. Det gjaldt i det katolske Syd-Europa, i det protestantiske Nord-Europa og i det ortodokse Øst-Europa. Samtidig representerte kirkene også selve den nasjonale og kulturelle enhet i disse landene. Dermed ble kirkene preget av de nasjonale motsetninger, og de så de andre kirkesamfunn som trusler mot nasjonens enhet.

I løpet av de siste ti-femten år er dette bildet blitt et helt annet. Vi ser det mest typisk i Øst-Europa, hvor forbindelsen mellom kirke og stat kanskje var sterkest. Der har nå kirkene møtt en ateistisk kultur og en stat som nok lar kirkene eksistere, men som ingen innblanding tåler. Noenlunde det samme bildet møter vi imidlertid også i Vest. Vi har ikke lenger kristne nasjoner og kristne kulturer i den gamle forstand av ordene.

Usikkerhet og forvirring preget kirkene i det første møtet med denne nye politiske og kulturelle virkelighet. Det som nå skjer, er at kirkene prøver å finne fast grunn under føttene, og ganske naturlig søker de sammen for å finne en ny, felles plattform. De ikke bare aksepterer det nye, men de gleder seg over det. Både ved Vatikan-konsilet og på Nyborg-møtene klinger nye toner. Kirkene skal være glade for at de nære båndene med staten er løst, de skal med fortrosthing se i møte et samfunn hvor kirkens røst bare er en av de mange. Nettopp i en slik situasjon har nemlig kirkene, særlig når de står sammen, en ny chance til å være virkelige kirker, som ikke støtter seg til privilegier eller verdslige maktposisjoner, men bare til Kirkens Herre.

Disse tanker er levende i det europeiske kirkeliv i dag. Som så ofte før tar det sin tid før bølgen også slår mot de norske kyster. Den skepsis vi i vårt land møter overfor de kristne enhetsbestrebelsene, har og mange årsaker. En av dem er nettopp ønsket om å bevare det norske, det nasjonale særpreg. Faren er at det så lett blir til isolasjon, til forsøk på å bevare noe som allerede er gjennomhullet. Også i vårt land må vi erkjenne at den kulturelle enhet som kirken engang representerte, forlengst er brutt sammen. Vi har også fått en verdslig stat. Før eller senere blir derfor også vår kirke nødt til å spørre seg selv om dette nye kulturelle og politiske bilde bør få konsekvenser. Også vår kirke vil da kanskje oppdage det Europas kirker nå slår fast, at en slik situasjon ikke bare, ikke engang først og fremst, gir grunn til beklagelse.»

FRA VUGGE TIL GRAV

■ Det er neppe svært mange utenom medisinerens krets som er oppmerksomme på, at ett av våre mest fengslende og åpent redigerte norske tidsskrifter er et hvitt hefte med hodepine-annonser på omslaget og det akademisk klingende navn

«Inter Medicos». Det utgis av en gruppe kristne leger og medisiner, og har allerede i 5—6 år innlagt seg store fortjenester ved målbevisst å ta opp sykdommens, medisins og sykepleiens menneskelige implikasjoner — det er jo også et «fag» (de gamle sa: «kall») som ad tusen veier nødvendigvis peker hen mot det humane.

I siste nr. (3, 1964) fester vi oss ved en artikkel av en gudbenådet folke-pedagog og popularisator, universitetslektor John Medbøe, om et så vidt alvorlig tema som — døden. Medbøe uttaler seg mildt sagt pointert om et emne vi har streift før i denne spalten: Det symptomatiske i vår moderne livsforms løgn om, og kamouflasje av livets slutt:

«Fra og med Hippokrates går der en dødsfiendtlig linje gjennom vår sivilisasjon, med kulminasjon i teknokratiet. Her har mange fullstendig tapt kontakten med dødens, og dermed også livets realiteter. Amerikanske misser kler seg som backfisher. I de gammelkinesiske blomsterarrangementer inngikk derimot visne blomster. Om kjødet blir skrøpelig kan ånden bli visere. Vårt produksjonssamfunn forneker erindringens lov. Produksjonsapparatet godtar ikke de grånende hår. — Hva annet skal man kunne vente av en generasjon som hovedsaklig er kjent med biler, scootere og traktorer, samt bruk av skiftene til innsetting av erstatninger for slitte deler? Vi fødes under lystgass, vi dør i nednarkotisert tilstand på hospitalene. Den åndelige anestesi er gjennomført i barmhjertighetens og humanismens navn.»

Vi dyrker barn- og ungdommen — og fusker med døden.

Medbøe peker på hvordan psykologene er i ferd med å oppdage at menneskets angst ikke er så lett forklart (og helbredet!) som enkelte har trodd: «Det er ikke seksual-fortrengning det etter-Freudianske menneske lider av. Det er mangel på realitetserkjennelse — det er uforløst eroslengsel og en massiv form for dødsbenektelse.»

«I den viktoriaanske tid ble elskovsakten tabu. I den efterviktoriaanske tid er også døden blitt tabu. Ifølge alminnelige foreldre, men også barnepsykologer, er begge deler noe barn ikke må få se. Ja, de må ikke engang få se alvorlig sykdom. I den nye livssituasjon med «sovebyer» og «alderdomsinstitusjoner» har det til og med kommet så langt at barn på gaten peker på et eldre menneske og spør: Hva er det for en rar mann? Vår samtids statskonsulenter å la magistre i psykologi og pedagogikk har liten vanskelighet med å finne «etterpårasjonaliseringer» av vår sivilisasjons til grunnliggende avsperrhet overfor tilværelsens to sentra: Liv og død. Men meget mulig reagerer 3—4 åringer anderledes overfor livets selvfølgeligheter i sin duggfriske uforståenhet, enn tidens teoretikere innbiller seg. I 9—12 års alderen, da melder refleksjonene seg. I 20-års alderen melder dødsbevisstheten seg. I 40-års alderen krisen: Hva man håpet og ventet av livet i konflikt med anelsen av den knappe tid og ens egen begrensning. Man er blitt et middelaldrende menneske. I 60—70 års alderen: Man er blitt gammel. I vår sivilisasjon kommer disse trin som sjokk på sjokk.»

Medbøe peker på hvordan medisinen, gjennom en innsnevret interesse for det rent kroppslige, kan komme til å fornekte livets totalitet og gjøre dette til en umulighet: At en ser på sitt eget liv som noe fullbragt og dør, i bevissthet og mett av dager. Her ville han ha funnet en støtte i Franz Kafkas berømte ord: «Dødsangst vitner alltid om et ufullbåret liv».

velg riktig tobakk

68-62

mild og moden
aromatisk og velsmakende
SKANDINAVIAS MEST SOLGTE TOBAKK

TIEDEMANN'S GUL

Under sin kvikke form er Medbøe ute i et meget alvorlig anliggende og behandler det med både kunnskaper og klokskap — hans artikkel fortjener — som tidsskriftet for øvrig — mange lesere.

FLYKTNINGEN

■ I et senere nummer anmelder vi en av årets mest vinnende bøker, Max Tau's erindringer «En flyktning finner sitt land». I «Vårt Land» har dr. theol. Th. Boman (10. okt.) omtalt den samme bok i en kronikk som røber at også han har vært fanget inn og grepet av dens fine menneskelighet. I den anledning nedskriver han noen betraktninger som sprenger anmeldelsens mer begrensede ramme, og er en sinnets provokasjon til selvransakelse som vi godt kan ta inn over oss noen og hver:

«Det er meget som kan sies om Max Tau. Hans sinn er som et vårvær med sol og regn og duft av løvsprett. Som et barn skifter han over fra sorg til glede, fra tårer til smil, fra alvor til munterhet; men som en mann kjemper han for det han har kjær. Men det ved ham som gjør meg urolig, går meget dypere. Jeg har alltid vært klar over at det blant jødene fantes usedvanlig mange høyt begavede og edle mennesker, som Einstein, Niels Bohr, Martin Buber, Franz Werfel, Henri Bergson og mange, mange andre. Men i denne min anerkjennelse lå det alltid noe nedlatende, for de trodde jo ikke på Kristus! Men når jeg nå ser på de jøder som har gjennomgått den siste verdenskrigs redsler, ikke bare uten å ta skade på sin sjel, men slik at de er blitt lutret, foredlet og ført nærmere Gud i bønn, da må jeg skamfull innrømme at her er der ingen grunn til kristelig nedlatenhet. Og når man dertil møter en personlig godhet og en ubegrenset vilje til forsoning med tidligere fiender på den fulle tilgivelsens grunn, da spør jeg urolig: Hvor finnes mest av Kristi ånd? Holder den Herre Jesus på å forlate den kolde, selvtilfredse kristenhet for å søke seg et tilfluktssted hos sitt foraktede folk?

Det er uhyre vanskelige spørsmål som her dukker opp, og de kan ikke besvares i en håndvending. Men det vet jeg, at det riktige svaret bare kan finnes av mennesker som er villige til å la seg ryste av Gud i sitt innerste. Selvtillfredse kristne vil intet forstå og intet finne.

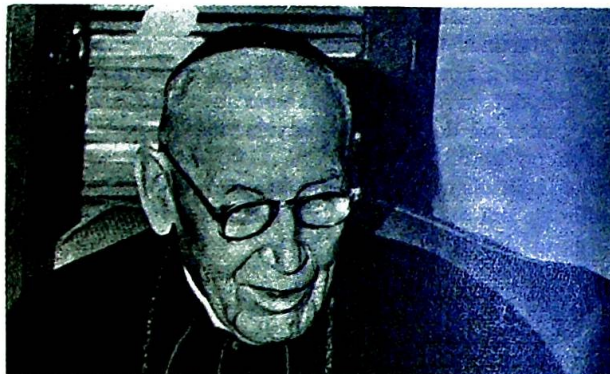
Max Tau har kalt sin bok «En flyktning finner sitt land». Ja, gid det var så vel! Men det tviler jeg på, for Max Tau er og blir en gjest og fremmed her på jorden som alle sine fedre; for det fedreland som han søker, og av all sin evne arbeider på å skape, er en bedre verden. Inntil den er skapt, vil han forbli åndelig hjemløs, for kristne en jøde, for ortodokse jøder en frafallen, for realistiske verdslige mennesker en from, men naiv idealist.

Når jeg tenker på det, fylles jeg med en ny slags uro, og jeg må si med Ingemann:

Vær også stille i mitt bryst, du flyktning som bor der!»

Her tolker han fleres tanker.

Frater Candidus

EN NORDISK KATOLSK KONGRESS

Katolikker fra hele Norden og Nord-Tyskland skal i juni 1965 feire en nordisk «Katholikentag» i Hamburg i anledning av 1100-års jubileet for St. Ansgar. St. Ansgar, som også var Hamburgs første erkebiskop, fikk for over 1000 år siden i oppdrag av paven å drive misjonsvirksomhet i det som senere ble kalt for «Ansgarraum», et område som i dag omfatter katolske bispedømmer i Osnabrück, Hildesheim, København, Stockholm, Helsinki, Oslo, Trondheim, Tromsø og Reykjavik. I dag lever vel 1,7 mill. katolikker i dette området.

Denne «Katholikentag» skal holdes i dagene 18.—20. juni, og en håper på stor deltagelse også fra de nordiske land, selvom datoene er litt i tidligste laget, i forhold til våre ferie-vaner.

I Tyskland er det allerede et betydelig arbeide igang for å gjøre det lettere for katolikker fra Norden å komme til jubileet. Det opprettes «fadderskap» — byer i Hamburg-området og i Slesvig-Holstein som skal gi direkte hjelp til skandinaviske sogn når det gjelder innkvartering, finansiering av reisen osv. De første bånd på den måten er allerede knyttet mellom Kiel og Oslo og mellom Lübeck og Västerås.

Den kjente konsil-teolog, professor dr. Karl Rahner åpner arbeidsprogrammet med et foredrag om «Der Christ in der Diasporasituation». Både kardinal Augustin Bea, den pavelige nuntius i Nord-Tyskland, erkebiskop Bafile og den pavelige delegat i Skandinavia, erkebiskop Heim vil være til stede.

Der er mange gode grunner for at så vel enkelte norske katolikker som våre katolske foreninger merker seg dette stort anlagte arrangementet, og tar det med i sine planlegninger for sommeren neste år.

UTLANDET

man nye veier, med spesiell tillatelse fra Rom koncelebrerte vel 20 biskoper mens en under de felles gudstjenestene.

FORFØLGELSENE I SOVJET

MOSKVA (KIT). Forfølgelsene i Sovjet mot både den ortodokse kirken og jødene fortsetter. Nye metoder er tatt i bruk for å få stengt presteseminarene som «et uttrykk for folkets vilje». Ungkommunister begynner på seminaret, studerer, ber og forbereder seg på prestevielsen. Etter prestevielsen opptrer de som fromme sjelesørgere, vinner folks tillit

«ET NYTT TENKESETT»

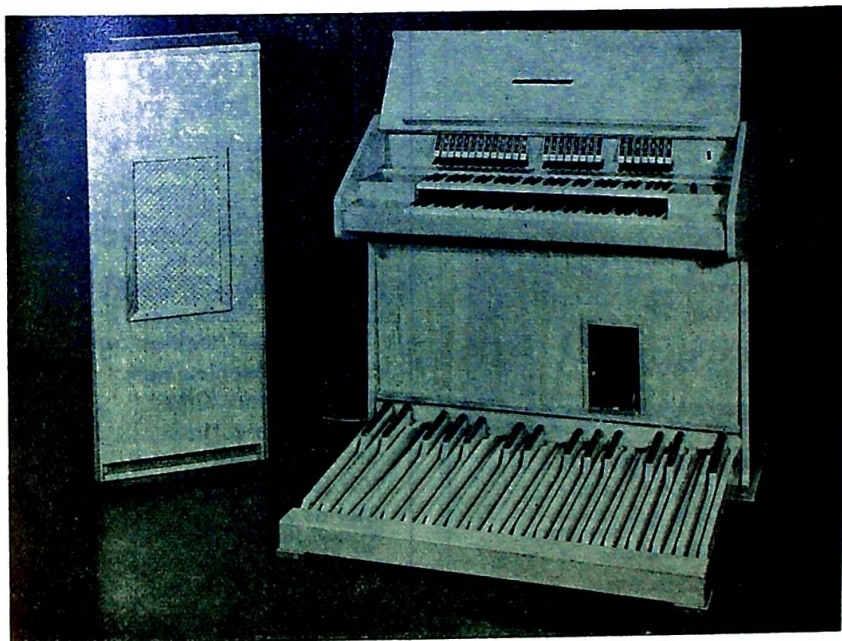
STUTT GART (KIT). Over 300 000 katolikker var samlet under den store Katholikentag i Stuttgart i høst. Pavens budskap ble for første gang sendt over TV; og med sitt motto om «et nytt tenkesett», var arbeidet på denne Katholikentag nært knyttet til Konsilets arbeide med en fornyelse. Også liturgisk gikk

og hengivenhet. Etter et par år står de plutselig opp på prekestolen og erklærer at det ikke finnes noen Gud og at kirken bedrar folket. Ved hjelp av andre kommunister samles en del mennesker sammen som med presten undertegner et bønneskrift til myndighetene for å få kirken i sin menighet stengt. Bare tyve navn er tilstrekkelig for at regjeringen griper inn. 200 kirker skal være lukket på denne måten i annen halvdel av 1963.

Også de tre millioner jøder i Sovjet forfølges daglig. I 1956 var det 400 synagoger i Sovjet, idag er det bare 90.

DEREUX

det pipeløse kirkeorgel med toner fra kjente franske barokk - orgler.

DEREUX kirkeorgel er levert av Steinway & Sons til mer enn 400 kirker i Europa.

DEREUX kirkeorgel er utstyrt med 2 manualer, hver med 60 taster (C-h3), 32 pedaler og 27 registre.

DEREUX kirkeorgel blir ikke ustemt og er uavhengig av temperatursvingninger og forandringer i luftens fuktighetsgrad.

Vi leverer DEREUX kirkeorgel i lys eik, komplett med 2 rumklang tonekabinett og benk, til pris kr. 41 200,—, fritt levert og montert. Dette er ca. 1/4 av prisen på et tilsvarende pipeorgel.

Det er umulig å beskrive den vakre tone — DEREUX kirkeorgel må høres. Vi prøvemonterer gjerne i Deres kirke, eller byr Dem velkommen til demonstrasjon hos oss.

gå til

GRØNDAHL

ØVRE SLOTTSGATE 10 - OSLO - TLF. 20 33 15

930 MILLIONER KRISTNE

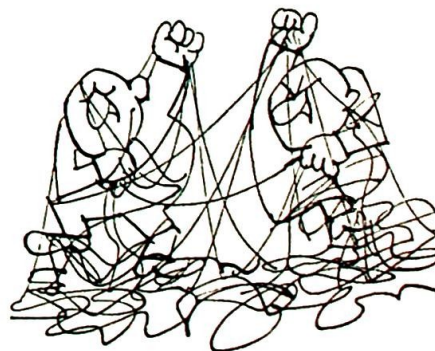
ROM (KIT). I følge en statistikk fra Vatikanet er det idag noe over 930 mill. kristne i en verdensbefolkning på ca. 3,3 milliarder.

Av de kristne er 572 mill. katolikker, 219 mill. protestanter og 138 mill. ortodokse.

Av andre religioner finnes 12,8 mill. jøder, 437 mill. muhammedanere, 340 mill. hinduer, 334 mill. taoister og 155 mill. buddhister.

WIEN (CH). Vi skal ikke forsøke å redde «det fortapte får», men 80 prosent av befolkningen, sa kardinal König i en tale i begynnelsen av oktober hvor han kom med tildels skarp kritikk mot prestene i sitt bispedømme. Bare fem prosent av dem går ut av den lille flokken med troende for å møte alle de som ikke kommer i kirken, sa han. Kardinal König hevdet at man nå trengte handling, man hadde fått for mye teori om disse ting. Prestene må gå ut blant folk og igjen få kontakt med hver familie i sognet, sa han. Vi må gi dem mot og muligheter til igjen å kunne komme til Kirken.

ØKONOMIEN

er et innfløkt problem for mange tidsskrifter idag. «St. Olav» er ingen unntagelse. Glem ikke kollekten i bispedømmets kirker til vårt blad søndag 8. november!

KATOLSK KIRKE OG SYKEHUS I LEVANGER

INNVIET 27. SEPTEMBER I ÅR

Vår katolske Nidaros-bisp, Msgr. *Johannes Rütth*, har med fast hånd og beundringsverdig energi tatt seg av sitt områdes behov. Det siste som er grodd frem under hans administrasjon er en ny katolsk kirke og et sykehjem i Levanger, som begge ble innviet 27. september under tilslutning og sympati fra såvel distriktets katolikker som de lokale myndigheter og stedets befolkning. Denne utbygning av den katolske kirkes nærvær har sin ganske spesielle forhistorie.

I 1875 utga en fru *Hanna Solaas* i Levanger ladested en liten trykksak: «Et Tilbageblik paa det forløbne Aar». Tilbageblikket gjaldt et hjem for foreldreløse barn, et barnehjem hun året før hadde opprettet og drev privat. Fru Solaas var katolikk, den eneste i distriktet, og gården som huset hennes institusjon, er siden og inntil idag blitt kalt «Katolikkergården».

Tomten med bebyggelse ble i sin tid testamentert til den katolske kirke og var i dennes eie, inntil biskop *Fallize* solgte den til Ladestedet. Senere er de gamle bygninger revet.

Vel 85 år etter at denne trykksaken ble spredd, i 1962, innledet biskop *J. Rütth*, forhandlinger med Levanger kommune om kjøp av «Katolikkergården». Han hadde til hensikt å la bygge en kirke og et sykehjem på stedet. For 18 måneder siden forelå så tegninger til begge bygg fra arkitektene *Laila Johnsen* og *Oddvar Schelderup*, og byggingen ble startet.

Pater *M. Scherf* ble av biskopen utnevnt til å følge det daglige arbeidet med byggene, og fra klokkevigselen den 16. februar i år har han bodd på stedet som «byggherre», og prest for Levangers menighet på vel 20 katolikker.

Det nye kompleks består av to blokker: Kirken som rommer 100 sittende, utgjør en nesten kvadratisk bygning, og en liten bolig for presten og en terrasse binder den til den rektangulære sykehjemsbygningen, som har 25 plasser. Under syke-

hjemmet er der også blitt plass til en menighetssal. De to bygningene danner en vinkel og er reist i en ny og moderne arkitektur som har vakt stor interesse. I sin vigselstreden la biskop *Rütth* særlig vekt på de kristnes enhet i kjærlighet og forståelse. Ved innvielsesmiddagen ble der båret frem hilsener og ønsker blant annet fra stedets lutherske sogneprest, og fra de kommunale og medisinske myndigheter, som uttrykte sin glede over dette bidrag til stedets helsevesen.

Sykehjemmet vil bli drevet av legsøstre fra St. Bonifatius' Sekular-institutt i Detmold, Vest-Tyskland. Den nye St. Torfinns kirke på Levanger er den første katolske kirke i Nord-Trøndelag i moderne tid.

BESK KLOVN — —

(Forts. fra s. 313)

legning. Slike kvinner har han ømhet for. Henriette i «Billiard klokken halv ti» som kaster spillkortene på varmen, mister skjeen i suppen eller liksom plutselig blir

BRUK

«ST. OLAV»

SOM EN

GAVE TIL

DERES

VENNERI

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	}	Oslo
Bispegården		
St. Joseph's Institut		
Vor Frue Hosp. Nerveavd.		
St. Dominikus kirke	}	Oslo
Lunden Kloster		
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem	}	Arendal
Sta. Katarinahjemmet		
St. Franciskus Kirke		
St. Franciskus Hosp.	}	Bergen
St. Pauls Kirke		
Vår Frue Kirke		
Marias Minde		
St. Franciskusøstrenes Moderhus	}	Bergen
Øyenklinikken		
St. Josephs Hosp., Drammen	}	Hammerfest
St. Torfinns Klinik, Hamar		
St. Elisabeth Inst.		
St. Mikael's Kirke	}	Hammerfest
St. Mikael's Prestegård		
St. Theresia Hosp.	}	Hønefoss
St. Franciskus Hosp.		
St. Magnus Kirke	}	Lillestrøm
St. Magnus presteg.		
St. Elisabeth Hosp.	}	Tromsø
Vår Frue Kirke		
Bispegården	}	Trondheim
St. Olavs Kirke, Bispegården		
St. Olavs kirke	}	Tønsberg
St. Olavs Prestegård		
St. Olavs Klinik		

Ved bestilling av olje:
Oslo 68 34 60 - Service 68 34 69

Nu er den kommet!

JOHANNES XXIII

GEISTLICHES TAGEBUCH

Kr. 41.—

St. Olav Bokhandel

Akersv. 5, Oslo 1

MARIAKONGREGASJONEN, OSLO

Onsdag 4. november: Medlemmene tar del i aftenmessen i St. Olavs kirke kl. 19.

Derefter samvær i foreningslokalet. PAKKEAUKSJON.

Damene bes godhetsfullt bringe med en pakke.

Alle katolske damer er velkommen.

FRANCISKUSHJELPEN, OSLO

Urtegt. 29 II, tlf. 68 08 68.

Kontortid 12—13 hver dag unntatt lørdag.

LEGMANNSRÅDET

OSLO KATOLSK BISPEDØMME

Kontortid hver onsdag kl. 18—20 i Akersv. 5, 1. etg. Tlf. 41 04 41.

KATOLSK
INFORMASJON

Studiebrev.

Skriv etter prospekt.
P.boks 3664 gl.b. Oslo 1.

OSLO KATOLSK MENIGHETSPLEIE

Kontortid hver onsdag kl. 11—13.

Akersv. 5, Oslo.

borte. (Hysteri, sier hennes mor.) Eller den irske Leen i en annen av hans bøker, hun som hater skap og har allting liggende på sengen, som elsker luftballonger og kinoforestillinger, aldri har hatt strøket tøy på seg og som dør av en sprukken blindtarm. I slike kvinner bæres det religiøse liv videre og over til mennene.

ALVORLIG OG POSITIV

Bölls og andres kritikk fortøner seg som krisesyntomer, men kanskje også som sunnhetstegn som igrunnen viser styrken og bredden i tysk katolisisme idag: En kirke hvis menn jo ikke bare er opptatt av å legge vanskeligheter i veien for blandede ekteskap eller med å sitte veltilfredse og sigarrøkende midt oppe i det tyske økonomiske mirakel. De leder også en stor og generøs hjelp utad for eksempel. Tyske katolikker gir årlig imponerende millionbeløp til u-landene, til kampen mot fattigdom og nød, de er ikke en innefrosset, selvgod del av verden. En annen ting: Siden Bölls bok kom ut, er det verd å notere tegn på øket forståelse mellom de ansvarlige kirkeledere og gruppen med frittalende legfolk. Ikke minst har de tyske biskopers innsats på Konsilet, som talsmenn for en sosialt, kulturelt og økumenisk åpen katolisisme, faktisk stilt den indre-katolske situasjon i landet i nytt lys.

En viktig faktor for bedømmelsen av kritikken må vi se et øyeblikk på. De fleste av kritikerne er motstandere av CDU, det kristelig-demokratiske partiet. De opplever Kirkens massive støtte til dette parti som et misbruk av den religiøse autoritet. Støtten sees også som et tegn på tysk katolisismes «borgerlighet». Der er jo i tysk katolisisme, som også i det gamle Sentrumspartiet, en sosialt sett radikal fløy, som spilte en ganske fremtredende rolle da CDU ble dannet, men som senere har hatt store vanskeligheter med å gjøre seg gjeldende i partiet.

En av de mest fremtredende kritikere har vært professor *Walter Dirks* i «Frankfurter Hefte», et ledende venstrekatolsk tidsskrift. Tidligere i år skrev han, at han så tegn på at båndet mellom parti og kirke holdt på å løsne, han tenkte visst konkret på det spente forhold mellom Kirkens ledelse og det bayerske CSU, forholdet mellom kardinal *Julius Döpfner* og den tidligere forsvarsminister *Franz-Joseph Strauss*. En bekreftelse på at Dirks så riktig, fikk man senere i en diskusjon arrangert i München av det katolske akademiet, mellom *Dirks* og *Carl Amery* på den ene side (Amery er en god venn av Böll) og jesuittpatrene *Rahner* og *Semmelroth* på den andre. Tilhørere var et stort oppbud av prester, ordensfolk og legmenn med kardinal Döpfner i spissen. Når man tenker

(Forts. n. side)

<p>Student ønsker hybel i Oslo fra 1. januar. OLAV OLSEN, Storhaugveien 23, Stavanger.</p>	<p>KJENTE FREDRIKSTAD- FIRMAER</p> <p>Norske Fina ^{A/5} Bensin - Petroleum - Fyringsoljer - Smøreoljer FREDRIKSTAD TLF. 5 820 TØNSBERG > 12 371</p>	
<p><i>Andr. Janne</i> Kontormaskiner - Kontorutstyr Storgt. 4 - Fredrikstad Tlf. 1'2 945</p>	 <p>Fredrikstad Glassmagasin Tlf. 1662 - 2062</p>	<p>Byens spesialforretning Olsson TAPÉT OG GULVBELEGG Agentgt. 2 - Tlf. 17 080</p>
<p>KÅRE KRISTIANSEN Fiskeforretning Telefon 13 190</p>	<p>C. HANSSENS Trykkeri og Bokbinderi Tlf. 13 056 FREDRIKSTAD</p>	<p>ØSTFOLDMEIERIET Avd. Fredrikstad</p>
	<p>EDVARSDEN & NORHEIM A/S Autorisert Installatør Radio og Elektrisk utstyr Tlf. 11 220 - Fredrikstad</p>	<p>HELENE ANDRESEN KJØTT- OG PØLSEVARER Glemmengt. 3, 4, 5. Tlf. 1'2 131 og 12 031</p>
<p>O. Henriksens Sønner Aut. Rørleggere og Rørhandel Etabl. 1904 FREDRIKSTAD Sentralbord 15 840</p>		
<p>KLEMET JOHANSEN Fredrikstad Begravelsesbyrå Farmannsgt. 10 - Tlf. 13 062 1885 75 år 1960</p>	 <p>Engeset & Larsen MANUFAKTUR EN GROS - EN DETALI FREDRIKSTAD</p>	

på den bitterhet som debatten tidligere har vært ført med, rådde det en overraskende stor enighet om nødvendigheten av den samme kritikk, men også om kritikernes ansvar som katolikker. Rahner, som jo taler i denne sak med en viss erfaring, fremholdt at virkelig og overbevisende kritikk ikke må vike unda for annet enn trusselen om eks-kommunikasjon: Et brudd med de troendes livsfellesskap. Den frie og åpne diskusjon på Konsilet har åpenbart skapt større muligheter for en alvorlig og positiv indre katolsk kritikk.

ET SLUTTSITAT

Bölls bok hører til dem som må leses to ganger, og vurderes som en betydelig, frittstående dikters kamp mot skinnhellighet, hårdhet og besteborgerlighet, i lys av den aktuelle situasjon i Vest-Tyskland. Men også ut fra det ikke ubetydelige faktum, at han er en troende og meget from katolikk, som skriver av *kjærlighet* til Kirken. «Ansichten eines Clowns» slutter med et bilde hvor klovnene, som har mistet sin elskede og deilige Marie til en annen,

«ST. OLAV»

bringer i neste nr. en bred omtale av inngått litteratur.

BERGEN	BERGEN	
<p>Konfekt - Sjokolade - Drops ALLIANCE KONFEKTFORRETNING Tlf. 11 907 - Nygårdsgt. 1 Bergen</p>	<p>SIEMENS NORGE A/S Alt i elektrisk materiell, anlegg-, reparasjonsverksted</p> <p>DIDR. MEHN - ANDERSEN LEGE- og SYKEREKVISITER Bergen</p>	<p>WILLY BJARNOLL Malermester Tlf. 75 573</p>
<p>T. Beyer BOK- OG PAPIRHANDEL AKSJESELSKAP Strangt. 4 - Telefon 15020 - Bergen</p>	<p>FLYGEL - PIANO ORGELFABRIKK <i>Jacob Knudsen</i> BERGEN</p>	<p>Johan H. BENTZON A/S En gros - Telefon 10106</p>
<p>DRIKK DOLLAR KAFFE</p>	<p> <i>Bergensmeieriet</i></p>	<p>JACOB L. BERSTAD Kontorutstyr Bergen - Oslo</p>
<p>FORSIKRINGSKASSESELSKAPET VESTA STIFTET 1880 SAMMENSLUTTET MED ÆOLUS OG <i>Bergens Brand</i></p>	<p>STEMPLER av enhver art SKILT for ethvert behov</p>	<p> USLITELIG MODERNE og sanitært Kjøkkenutstyr i rustfritt stål DIDR. ANDERSEN & SØN A/S Telgr.: Glas Bergen Tel. 15 090</p>
<p> PROTECTOR A/S STEMPEL-SKILT- & ETIKETT-FABRIKK BERGEN</p>	<p>MØHLENPRIS BAKERI S. Aakre Tlf. 11 616</p>	<p><i>Hvitere og skånsommere vask med</i> «REFORM» BERGENS SÅPEFABRIKK A/S</p>
<p>SPEIL OG FOTORAMMER i godt utvalg <i>T. Kjelstrup Olsen</i> midt i Marken</p>		

møter opp på jernbanestasjonen da de kommer tilbake fra bryllupsreisen. (De har vært i Rom.) Klovnen, en gang en høyt gasjert og fetert kunstner, glir i dette bildet likesom uten å se det helt selv, ned på det laveste trinn i klovnenes verden. Det er ikke det viktigste sitat ifra denne boken, men det er visst det som noen av oss kommer til å huske lengst:

«Jeg la puten på det tredje trinnet nedenfra, satte meg, tok hatten av og la sigaretten — ikke nøyaktig i midten, men litt til siden, som om den var blitt kastet ned ovenfra. Jeg begynte å synge: «Den stakkars pave Johannes».

Ingen la merke til meg. Det ville heller ikke vært bra. Etter en, to, tre timer ville de nok begynne å bli oppmerksomme på meg. Jeg avbrøt mitt spill, da jeg hørte stemmen i høytaleren innenfra. Den meldte et tog fra Hamburg — og jeg spilte videre. Jeg skvatt til da den første mynten falt i hatten: det var en tipfennig. Den traff sigaretten og puffet den for langt ut til siden. Jeg la den på plass igjen og sang videre.»

Det er noe så dypt menneskelig i dette lille bildet at det virkelig er til å bli klokere av. Det minner oss om noe som vi av og til glemmer.

FRANCISKUS-SENTRUM, BERGEN

V. Torvgt. 9.
Tlf. 30 416.

Katolsk opplysnings-
og lesesentrum.

Åpent hverdager
kl. 10—13, 16—20.
Lørdag kl. 10—12.30.

**Gode
Bergens-
firmaer**

1/5 Kr. Madsens Bok- og Papirhandel

Bryggen 5 - Leppen - Telefon 11 482
BERGEN

K. & J. SOLHEIM
Kjøtt - Pålegg - Delikatesser
Egen Pøsefabrikk
Solheimsgt. 25
Tlf. 99 016 Bergen

HOPSDAL & DAHL A/S
Aut. Installatør, Radio-
og Utstyrsforretning
TORNØEGÅRDEN - BERGEN

URMAKER ANTON M. OLSEN
Olav Kyrresgate 1 - Tlf. 13035

A/S BJØRN
Tøse **MØLLE**

L. ANDERSEN A/S - BERGEN

Velassortert engrosforretning i frukt, grønnsaker og poteter.
Import av tørket og hermetisk frukt samt erter av beste kvalitet.

NYGÅRDSGT. 4

Giertsen
i Småstrandgaten

BOKHANDL BERGEN

Når det gjelder
STRØMPER

MANUFAKTURVARER - SENGEUTSTYR

Peter M.

KOLDERUP

Strandgaten 60
Glass - Porselen - Stentøy

ERLING KRAGE A/S

PRYD- OG BRUKSKUNST

Bergen

Telefon central 14 110

Telegramadresse: «Kjell»

Hos oss finner De alt i
Undertøy - Sengeutstyr

FABRIKUTSALGET A/S

OBS: Bestilling på abonnement, annonser, og henvendelser vedr. adresseforandring, kontingent o.l. bes vennligst rettet til bladets ekspedisjon: St. Olav Bokhandel, Akersv. 5, Oslo. Tlf. 42 31 70.

OSLO

C. Tennant Sons & Co. A.s

Tollbodgaten 27 - Oslo - Telefon 42 18 94

OSLO

*Våre annonsører
er gode firmaer!*

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Tlf. 33 23 34 - 43 22 36

Privat 55 77 87 - 69 43 72

Spesialforretning i
RUSTFRITT STÅL
for sykehusene

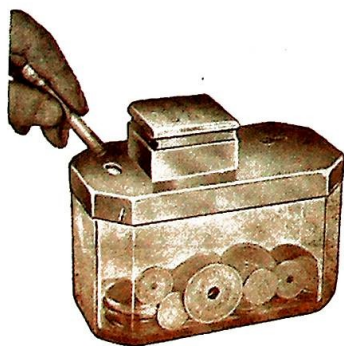
KNUT JUUL CHRISTIANSEN

Stortingsplass 7 II

Tlf. 33 36 24 - Oslo

Tlfgr.adr.: RUSTFRIKNUT

Å SPARE ER EN VANE-
SAK, EN VILJESAK, EN
KARAKTERSAK

« KLAR »

Fåes i banker over hele landet

THRONSEN & CO.
BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgate 3b, Oslo

Telefon 33 18 34 - 33 32 37

WISBECH
ARTISERSELSKAP

MAJORSTUA - OSLO
MASKIN- OG ELEKTROTEKNISKE
FABRIKKER

MALERMESTER

Otto Foerster

utfører allslags maler- og tapetserarbeide.

Tlf. 21 69 06

SØREN HANSSEN
Kolonialforretning

Langes gate 6 - Oslo

Telefon 33 77 34

Allslags snekkerarbeid utføres

REIDAR MYRVOLD & SØNN

Gladsvei 23, Grefsen

Tlf. 21 18 32

Er Deres familie tilstrekkelig trygget?

Hos oss får De den forsikringsform
De har behov for

Gulli & Rokk

ASSURANSE

Stortingsgf. 22 - Sentralbord 33 44 00

OSLO

Melitta
KAFFEFILTER

KAFFETRAKTER

og ekstra fin snusmalt
kaffe gir

BEDRE KAFFE
DRØYERE KAFFE

Johan Olsen & Sønner

Entreprenørforretning

Etabl. 1896

KONGENSGT. 17 VII - SENTRALBORD 42 99 90